

Сайтът desebg.com публикува резюме от доклада на д-р **Ондржей Крайняк**, председател на борда на директорите на Института за национална памет в Словакия. Озаглавен „Ние простихме, но не забравяме“ той беше изнесен на международната конференция

„Комунистическите тайни служби – митове и реалност“

, организирана от българската Комисия по досиетата и проведена на 25 ноември 2015 г. в София.

Дейностите на Института за национална памет (ИНП) в Словакия се основават на три стълба: архив, изследвания и жива памет – устна история.

Архивът е само един от трите важни стълба, защото без пълни и безпристрастни научни изследвания, образование, обучение и изграждане на жива памет, тя, поради възможен политически натиск, може постепенно да загуби своето значение. Дейността на ИНП е запазила известна продължителност, по-специално в управлението и разкриването на архивите на Държавна сигурност, а също и в областта на научните изследвания, образованието и обучението.

Архивът на Института за национална памет принадлежи към групата на специализираните държавни архиви. Той се занимава с архивни фондове и документи, произхождащи от дейността на службите за сигурност в периода между 1939-1989 г.

По реда на Закона за народната памет ИНП постепенно взе от националните органи като МВР, Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието и Словашката разузнавателна служба, както и от частни лица около 2100 линейни метра архивни материали, което представлява 10 500 кутии.

Оперативно-издирвателните документи представляват най-богат набор от архивите на тайната полиция – около 62 000 досиета. В допълнение към хартиените документи, има 70 961 позиции в архивни микрофишове, които се отнасят преди всичко до тайните служби на чуждестранно разузнаване.

Важно е да се подчертае, че някои органи, въпреки правното задължение, продължават да помещават документи, които следва да бъдат включени в архива на Института за национална памет.

По същия начин, след разделянето на Чехословакия, част от архивите на бившите служби за сигурност, а именно Военната тайна служба остана в Чехия и процеса за определяне на границите, свързани с изпълняването на вече подписаните международни конвенции са били изоставени. Словакия ще продължи да полага усилия, за да получи тези материали.

Налице е също така „по-горен стандарт” на взаимно сътрудничество въз основа на споразумение между словашките и чешките архиви на силите за сигурност (на Института за национална памет в Братислава и Архива на силите за сигурност в Прага) при проследяването на липсващи документи и техния достъп от нас.

Ние непрекъснато разкриваме документи на държавните репресивни сили, съгласно Закона за Института за национална памет, а също и на Закона за архивите.

В момента има голям интерес от държавните органи при оповестяването на архивни документи във връзка с разрешенията за достъп до държавни функции (проверки за сигурност за Словашката информационна служба, Националната служба за сигурност, Военна служба по отбрана и т.н.). Налице е постоянен ръст на интереса на изследователите да получават копия на документите на досиетата.

Един от основните инструменти за регистрация на бившата Държавна сигурност са били така наречените регистрационни протоколи, които се съставят от агенцията и оперативните връзки на Държавна сигурност. Те съдържат записи на близо 20 000

Как словаците се справят с досиетата на комунистическия режим

Написано от Ондржей Крайняк
Сряда, 02 Декември 2015 19:20

лица, които съзнателно и несъзнателно са сътрудничили на тайната полиция.

В съответствие с прилагането на Закона за национална памет ИНП е длъжен да публикува регистрационните протоколи на бившата Държавна сигурност на своята интернет страница. Въпреки това, тези дейности често водят до критика и действия, насочени срещу института.

Въз основа на документите ИНП доказва съзнателно сътрудничество на регистрираните лица. Някои от сътрудниците, бивши членове на тайната полиция – Държавна сигурност, като цяло отричат законните регистри в архивите на Държавна сигурност.

Изглежда, че само разкриване на архивите на бившата Държавна сигурност или научното изследване на престъпленията на бившия политически режим не е достатъчно. Ето защо ние трябва да образуваме и да просветим нашето идващо младо поколение.

Не случайно основателя на Института за национална памет Ян Лангош използва в предложението си закон за Института за национална памет следната максима: „Онзи, който не знае миналото си е осъден да го повтори”.